

APROXIMACIÓN Ó CATÁLOGO DA BIBLIOTECA DE EMILIA PARDO BAZÁN¹

Mercedes Fernández-Couto Tella

(DIRECTORA DO ARQUIVO DA REAL ACADEMIA GALEGA)

A BIBLIOTECA DE EMILIA PARDO BAZÁN NA REAL ACADEMIA GALEGA

Ingreso

A biblioteca de Emilia Pardo Bazán forma parte dos fondos da Biblioteca da Real Academia Galega. Foi cedida polo Ministerio de Cultura (sendo ministro Pío Cabanillas) que, á súa vez, a recibira de Carmen Polo de Franco. Esta biblioteca era a conservada no Pazo de Meirás trala morte de Emilia Pardo Bazán e que pasa, xunto co pazo -adquirido a expensas dos contribuíntes da Coruña-, á familia Franco en 1938. En febreiro de 1978, cos novos donos², o pazo sofre un incendio que afecta tamén á biblioteca, que perde parte dos seus fondos e outros quedan deteriorados. No mesmo mes, na Xunta Xeral da RAG, José Luís Bugallal Marchesi propuxo que se reclamase a citada biblioteca co fin de que pasase a formar parte dos fondos do Museo de Emilia Pardo Bazán. Pouco tempo despois, e como xa dixemos ó comezo, o Ministerio de Cultura doou a biblioteca de Emilia Pardo Bazán á Real Academia Galega -non o Museo como era a primeira intención- segundo consta na Acta da Xunta Ordinaria da Real Academia Galega do 17 de decembro de 1978.

Ordenación

Fisicamente a colección está integrada no fondo da Biblioteca da Real Academia Galega e abrangue da signatura 19.477 á 24.748 e da 31.868 á 32.417 de monografías; e as comprendidas entre F-9.813 e F-11.426, F-13.736 e F-13.798 dos folletos. Ademais destes atópanse no soto da sede da RAG uns 450 volumes deteriorados.

¹ Ó falar da biblioteca de Emilia Pardo Bazán referímonos sempre á biblioteca que estaba no Pazo de Meirás e que foi a que pasou ós fondos da RAG.

² Esta nova situación reflíctese nos fondos da colección nos que aparecen 21 libros co ex libris “Franciscus Franco”

A descripción está realizada de acordo con *Las Reglas de Catalogación* editadas polo Ministerio de Cultura; para a indexación seguiuse a *Lista de Encabezamientos para Bibliotecas Públicas* publicada polo Ministerio de Cultura e para a clasificación a *CDU: Clasificación Decimal Universal* editada por AENOR.

Tratamento do sistema de xestión de bibliotecas LIBERMARC

Ó comeza-lo proceso de automatización da Biblioteca da Real Academia Galega, da que forma parte a biblioteca de Emilia Pardo Bazán, as expectativas de futuro eran coma as de calquera outra biblioteca das mesmas características: acceso a un maior número de fontes bibliográficas, medios de recuperación de información impensables con outros métodos máis tradicionais, aforro de tempo e esforzo para o usuario, etc.

O sistema automatizado de xestión de bibliotecas Libermarc é o que se utiliza na Biblioteca da RAG para levar a cabo, dun xeito integrado, a catalogación dos fondos e as tarefas relacionadas co mantemento e uso do catálogo. Atende á normativa internacional en canto ós formatos de información e ás regras de catalogación e clasificación, e neste sentido, cumpre as normas ISO para intercambio e tratamento da información; utiliza o formato ISBD para a representación externa da descripción bibliográfica e IBERMARC para a creación de rexistros bibliográficos de calquera material. Deste xeito pódese garanti-la transferencia de información entre sistemas permitindo a importación de rexistros entre diversos centros.

Os rexistros dos documentos pertencentes á colección, poden ser consultados no catálogo automatizado da base de datos IBERMARC así como nun catálogo manual. Así mesmo, a Real Academia Galega está pendente da próxima publicación deste catálogo e nun futuro próximo poderase consultar en Internet. A busca dos materiais pódese realizar polos termos autor, título, materia e tamén por rexistros secundarios.

Procedencia dos libros

Algúns dos libros que compoñen a biblioteca de Emilia Pardo Bazán teñen dedicatoria autógrafa (26%), a maioría deles do autor (91%), e outros do traductor, editor, prologuista, etc., o que parece indicar que a súa procedencia é froito dun agasallo.

Aínda que os libros da biblioteca de Emilia Pardo Bazán non levan *ex libris* son doados de recoñecer polo selo da súa signatura topográfica.

Análise da colección

O catálogo da biblioteca de Emilia Pardo Bazán fai referencia a uns oito mil volumes aproximadamente³, deles, sete mil catrocentos son títulos diferentes, os restantes son exemplares repetidos dos que nalgún caso hai máis dun duplicado.

O conxunto de libros reunidos na colección particular de Emilia Pardo Bazán non conforma unha biblioteca patrimonial acrecentada de xeración en xeración senón que forma unha biblioteca constituída por un só individuo nunha época concreta. Estas pezas teñen o valor inapreciable de formar a biblioteca privada dunha das máis grandes escritoras en lingua española. Os seus libros falan da cultura, dos gustos literarios, das afeccións, intereses e ata das paixóns da época pero reflicten ademais os intereses e gustos da súa creadora e propietaria. Sen lugar a dúbidas a biblioteca, polo seu cosmopolitismo e variedade, pode ser considerada como unha das máis ricas e significativas desta época.

A sección literaria é a que máis exemplares abrangue, especialmente os relacionados coas letras de España, Francia e Inglaterra, pero igualmente hai unha abondosa presenza de latinoamérica e Estados Unidos.

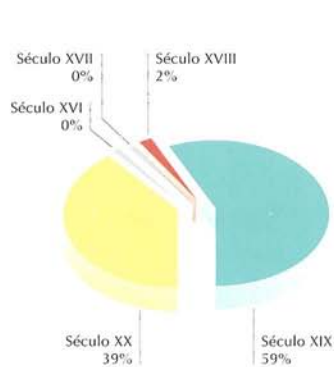
Autores, títulos e edicións presentes na colección persoal da escritora deixan ver claramente a súa inclinación cara ós movementos literarios da época e sobre todo cara ó naturalismo. Así podemos atopar as obras dos positivistas Comte e Taine, ou as de Darwin, Haeckel, Bernard e tamén as da maior parte dos representantes do naturalismo francés: Zola, Flaubert, Daudet, Balzac, Goncourt, Rosny, Willy, Prevost, Maupassant, Huysmans, Remont... moitas delas con dedicatoria autógrafa do autor a Emilia Pardo Bazán; aínda que igualmente están as dos seus detractores como Brunetière e Bourguet.

O conxunto de obras presentes na biblioteca de Emilia Pardo Bazán, arredor de oito mil volumes, confórmase do seguinte xeito: monografías o 80%, folletos o 20% e publicacións periódicas o 0'6%.

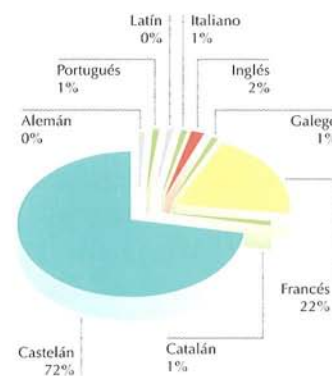
Se efectuamos unha análise da biblioteca atendendo ós anos de edición das obras, abonda cunha lixeira ollada para decatármolos de que o conxunto presenta unhas características moi específicas e claras: estamos ante unha biblioteca de finais do século XIX e principios do XX.

³ O programa informático que utiliza a biblioteca da RAG non permite face-lo cálculo diferenciando entre títulos, volumes e localizacións polo que as cifras que se dan neste artigo son aproximadas e non exactas.

Os séculos XVI e XVII teñen unha escasísima representación, o século XVII representa o 2% mentres o XIX ten o 59% e o XX o 39%. Como pode observarse é unha biblioteca dunha época concreta, do mesmo modo que é unha biblioteca de uso e non de bibliófilo, nin de coleccionista. A meirande parte das obras son dos séculos XIX e XX. En relación co século XIX cómpre salientar que as décadas máis representadas son as de 1880 e 1890 co 20% cada unha; destacan nestas décadas os anos 1880 co 32% e 1890-1892 co 15% cada ano. Polo que respecta ó século XX destaca a primeira década co 29% e dentro dela o ano 1901 co 45%.

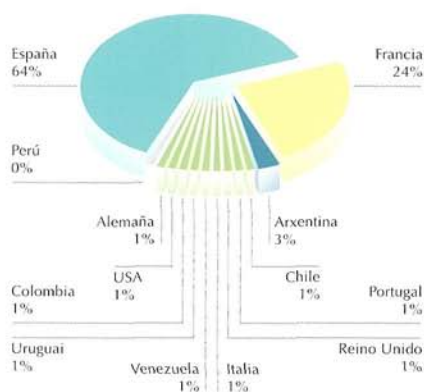
Gráfico 1: Data de edición

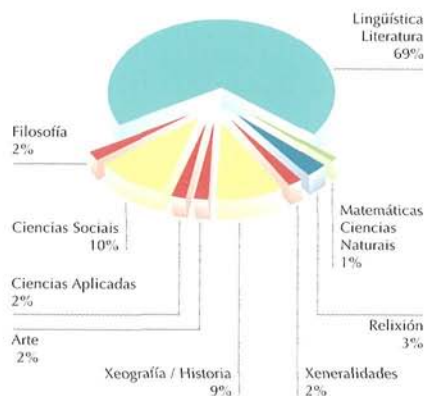
Gráfico 2: Lingua

Aínda que, como cabe supoñer, a lingua predominante é o castelán non deixa de chama-la atención a importante presenza de obras escritas noutras linguas, sobre todo en francés, lingua que Emilia Pardo Bazán dominaba con soltura tanto na lectura coma na escrita, ademais desta, o inglés, o portugués, o galego, o catalán, etc., teñen representación na colección. Para que se poida analizar dun modo máis claro, a continuación presentámo-la porcentaxe de obras escritas nas distintas linguas: en castelán, atópamonos co 72%; en francés, co 22% e en inglés co 2%, mentres que, cunha porcentaxe do 1% cada unha, aparecen o portugués, o italiano, o galego e o catalán.

Polo que respecta ó lugar de edición das obras podemos observar unha situación semellante á que se daba no parágrafo anterior: España, co 64% é o lugar de edición preponderante seguido de Francia co 24% e a continuación Hispanoamérica, co 8%. Máis afastados seguen Portugal, Reino Unido, Italia e USA co 1% cada un.

Gráfico 3: Lugar de edición

Gráfico 4: Temática

Se facemos unha análise atendendo á temática obtémo-lo seguinte resultado: a literatura é a disciplina máis representada co 69% e dentro dela a novela, o teatro e a poesía por esta orde. A literatura española co 34% é a máis común, seguida da francesa co 15%, da sudamericana co 7% e da inglesa co 2%. Con menor presenza está a literatura catalana, a galega e a rusa co 1%.

A pegada dos gustos da escritora está presente na biblioteca que inclúe, por exemplo, cen volumes de literatura de viaxes e guías turísticas, posto que unha das súas grandes afeccións foi viaxar. Percorreu Francia, Suíza, Austria, Italia, Inglaterra, así como case a totalidade do territorio español.

Os setenta e catro títulos dos libros que tratan da situación das mulleres mostran o interese que este tema tan polémico na época, suscitaba nela. Outro asunto que posúe gran protagonismo neste fin de século é a antropoloxía criminal que ten moita menos representación con soamente trinta obras.

Interior do Pazo de Meirás (1905-1920).
(ARQUIVO DA REAL ACADEMIA GALEGA).